

Trene på å beskrive

Beskriv en ting eller en person:

- mobiltelefonen din
- skoene dine
- utdanningssystemet i hjemlandet ditt
- en person du beundrer
- dagligvarebutikken der du pleier å handle
- fastlegen din
- statsministeren
- ...

Beskriv en handling, gi en forklaring:

- Hvordan lager du en omelett?
- Hvordan bestiller du flybilletter på Internett?
- ...

Fra "Verktøykassa" (Sjo 2015)

MUNTLIG

Tenk – del – presenter

Rundsnakk

Tale på tid

Mingling

Kafévert

Faglig kontrovers

RUNDSNAKK

Mål med øvinga: å repetere, å hente opp forkunnskapar, å trene på strukturar og grammatiske trekk eller å lære fakta, å lære turtaking og øve opp taletempo. Eit anna namn på denne øvinga er *rundt bordet*.

- Læraren stiller spørsmål som kan ha mange svar, altså opne spørsmål som er knytte til tema som til dømes: Kva veit du om Noreg? Kva veit du om skulesystemet i Noreg? Kva veit du om substantiv? Kva veit du om Ibsen?
- Kvar student rundt bordet seier noko.
- Dei som ikkje kjem på noko, seier pass og ventar til neste tur.
- Tempo er viktig.

Denne øvinga kan enkelt brukast for å sikre at alle på gruppa bidreg. Studentane kan trene på vekedagane, månadene, finne ord innafor eit emne, bøye verb, trene på nektande setningar eller andre grammatiske kategoriar.

For å bruke dei kreative sidene sine kan studentane lage ei felles historie med éi setning kvar. Dette kan gjerast både i par, grupper og heil klasse.

Øvinga kan òg brukast for å summere opp eit emne, dagens arbeid eller vurdering av læring og innsats: No veit eg at ... I dag har eg ... Det viktigaste eg har lært i dag ... Gruppa var flink til ...

Trene på argumentasjon

Trening i å finne argumenter *for* eller *mot* en hvilken som helst sak:

- Kjønnskvotering: Flere menn ansatt i barnehager! Flere kvinner i politiet/militæret!
- TV-lisensen bør *fjernes* (evt. *beholdes*)
- Vinmonopol-ordningen bør *oppheves* (evt. *beholdes*)
- Eldre har det best på gamlehjem
- Bensinen bør bli *dyrere* (evt. *billigere*)

På den ene og den andre siden ...

Tilhengere av søndagsåpne butikker:

- Valgfrihet, kunne handle når jeg vil
- Lik konkurranse for alle

Motstandere av søndagsåpne butikker:

- Alle dager blir 'like'
- Ansatte presses til å jobbe i helgene – mindre valgfrihet for dem
- Små butikker utkonkurreres av kjedene

Nei, det er jeg
absolutt ikke enig i!

Men du må vel
være enig i at ...?

Vel, en sak har alltid
minst to sider, og **jeg**
synes ...

Mener du
virkelig at ...?

Du, det synes jeg
er et dårlig
argument!

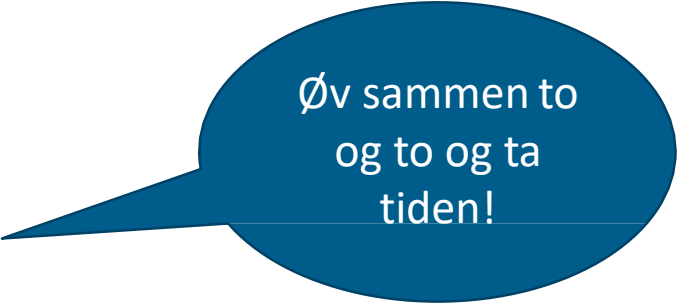
Slik **jeg** ser det,
handler dette
om ...

Kan du gi noen
flere
eksempler?

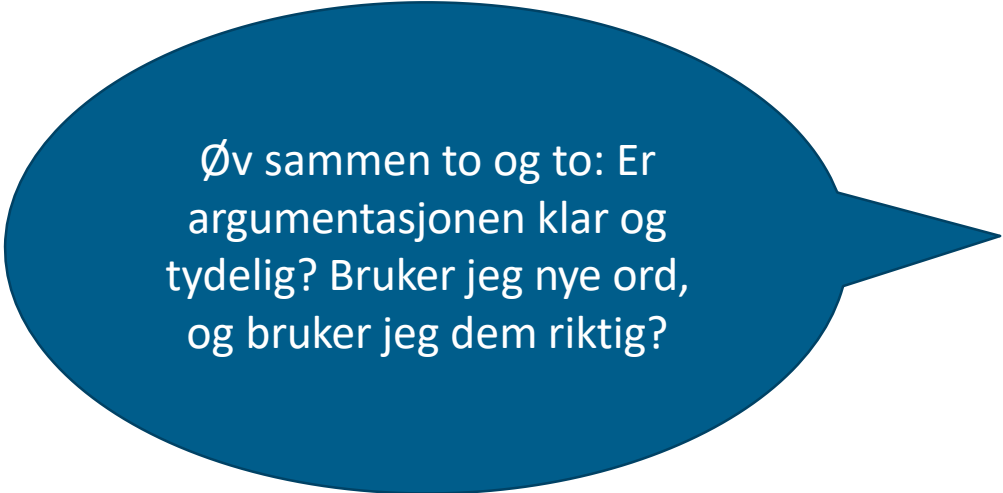
Hva mener du med at "noen
sier at"? Hvem er "noen",
egentlig?

2 + 1

- Innledning: presentasjon av fakta
- Hva mener jeg?
- Argument for min mening
- Argument mot min mening (for å vise at jeg kan se ting i perspektiv)
- Argument for min mening (med personlig eksempel)
- Oppsummering

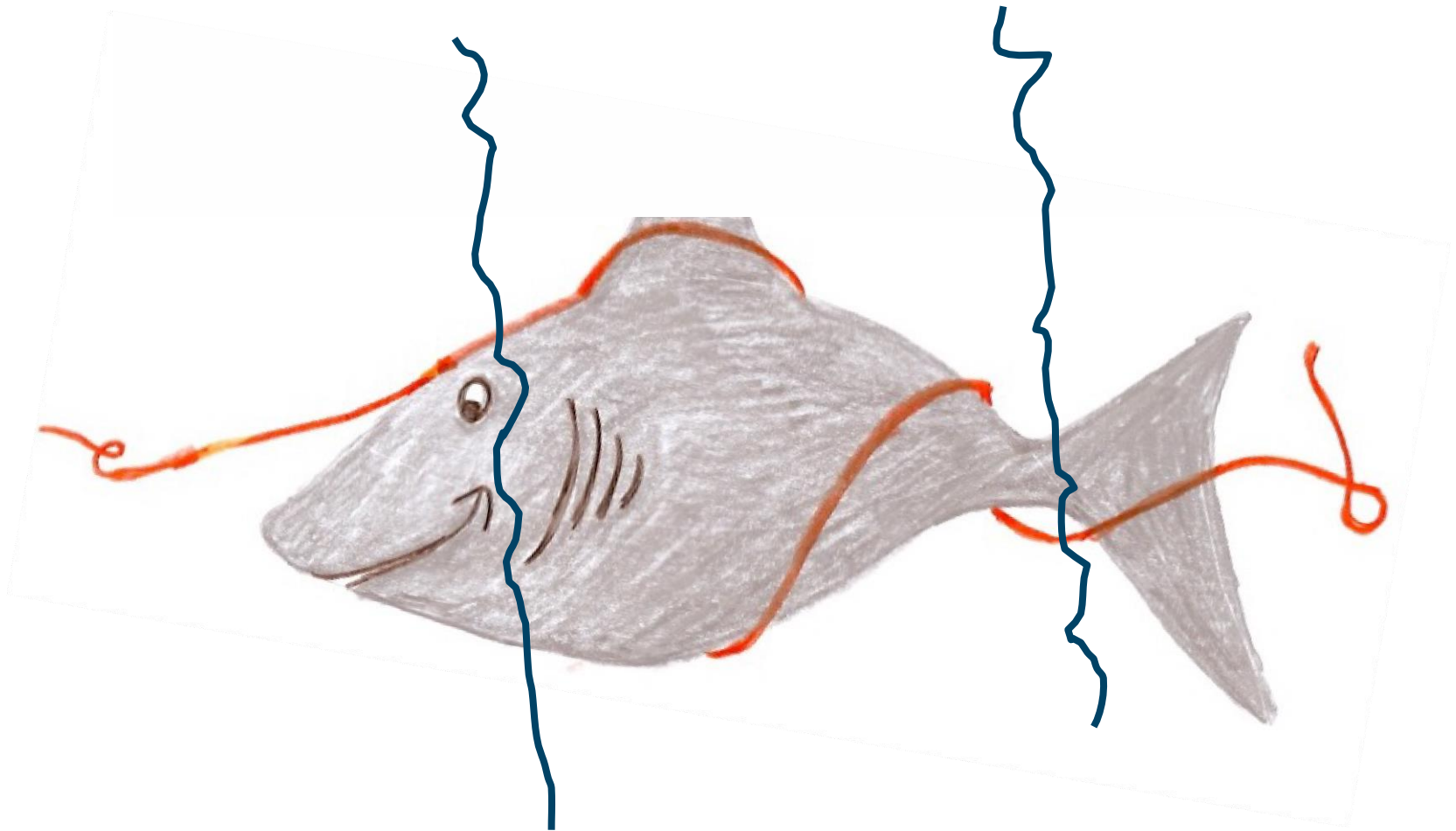

Øv sammen to
og to og ta
tiden!

Øv sammen to og to: Er
argumentasjonen klar og
tydelig? Bruker jeg nye ord,
og bruker jeg dem riktig?

Skriftlig produksjon

Oppdeling av tekst

TEKST
AVSNITT
SETNING

SETNING
ORD
GRUPPE

OVERSKRIFT	TITTEL PÅ OPPGAVEN / PROBLEMSTILLING		
innledning	en nøytral presentasjon av temaet, forklar gjerne hvorfor dette er en problemstilling	3–4 sammensettesetninger, 2–3 korte helsetninger bindeord: og, fordi, derfor	90–125 ord
egen mening	kort presentasjon av egen mening eller oppfatning av temaet	1–2 korte helsetninger som for eksempel kan være innledet med (husk V2-regelen): Etter min mening ... / Slik jeg ser det, ... bindeord: fordi	0–25 ord
1. argument	det første argumentet bør støtte ens egen mening	3–5 sammensettesetninger, 1–3 korte helsetninger bindeord (velg minst 3 som du bruker): fordi, hvis, at, om, dessuten, derfor, først og fremst, på grunn av, selv om modalitet: vel, kanskje, muligens, sannsynligvis, kan være, må nok, ville	50–75 ord
2. argument	det andre argumentet kan bidra til å nyansere saken	3–5 sammensettesetninger, 1–3 korte helsetninger bindeord (velg minst 3 som du bruker): fordi, hvis, at, om, dessuten, derfor, først og fremst, på grunn av, selv om modalitet: vel, kanskje, muligens, sannsynligvis, kan være, må nok, ville	50–75 ord
3. argument	det siste argumentet bør støtte ens egen mening	3–5 sammensettesetninger, 1–3 korte helsetninger bindeord (velg minst 3 som du bruker): fordi, hvis, at, om, dessuten, derfor, først og fremst, på grunn av, selv om modalitet: vel, kanskje, muligens, sannsynligvis, kan være, må nok, ville	50–75 ord
avslutning	dette trenger ikke å være en konklusjon, men må fungere som en avrundning av teksten	2–4 setninger som for eksempel kan være innledet med: Vi kan altså gå ut fra at ... / Dette viser at ... / Denne saken har ingen opplagt løsning fordi... bindeord: fordi, hvis, dersom, altså	20–30 ord

260–405 ord

Struktur	Tekst	Språklige trekk
<p>Over: krift: Emne; utf ormet som en på stand eller et spørsmål</p> <p>Innledning:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Introduksjon av temaet • Kort presentasjon av argumenter som skal utforskes i teksten <p>Hovedargument 1: Temasetning - innledet er et avsnitt med et hovedargument</p> <p>Kommentarsetning – utdyper hovedargumentet som temasetningen løfter fram</p>	<p>Skal vi ha en leksefri skole?</p> <p>I media har det den siste tiden vært diskutert om vi skal ha en leksefri skole eller ikke. De fleste skoler gir en viss mengde lekser til elevene. Lekser er nødvendig for at foreldre skal få innsikt i barnas skolearbeid og at repetisjon er nødvendig for å lære seg fagstoffet. Andre hevder lekser forsterker sosiale forskjeller i samfunnet. Denne teksten forsøker å vise noen av disse argumentene.</p> <p>Forskjeller for lekser mener at stoffet man har hatt undervisning i på skolen bør repeteres for at kunnskapen skal feste seg. Forskning viser at det er et stort gap mellom det som har læringseffekt, er lekser som er repetisjon av kjent stoff. Det er ulikt hvor mye tid til repetisjon den enkelte eleven har behov for, og dette er et argument for at repetisjonen bør foregå hjemme og ikke på skolen. Forutsetningen må da være at hjemmearbeidet er kjent for elevene og at det ikke er snakk om innlæring av nytt stoff.</p>	<p>Utformes som et spørsmål eller en påstand</p> <p>Innledningen: Introduserende setningsstartere som: - I media har det den siste tiden vært diskutert... - Det er både fordeler og ulemper med...</p> <p>Ulike argumenter: Ekspertargument: - Forskning viser at... Flerfalsk argument: - Mange hevder at... Parallellargument: - Hvis andre land i Norden gjør det, så må også vi gjøre det. Fornuftsargument: - All fornuft tilsier at det er lurt å gjøre lekser.</p> <p>Skifte fra : objektiv til subjektiv: tema i teksten: - Ikke jeg eller du Eks. Jeg mener at lekser tar for mye tid -> - Motstandere av lekser argumenterer med at leksene tar for mye tid</p>

Formuleringsmåter

Egen mening: slik jeg ser det, etter min mening

Forklaringsord: derfor, på den måten, altså, forresten, dessuten, fordi ...

Argumentasjon: undersøkelser viser at..., det kan se ut til at ..., dette viser at ..., det fins ulike synspunkt på denne saken, mange sier at..., mange land gjør sånn eller slik, noen har hevdet at ...

Oppsummering: Hvis jeg hadde fått bestemme, ...

Vi kan altså si at ..., For å oppsummere ...,

Metaspråk: si hva du gjør!

Den skriftlige prosessen

- 1. og 2. versjon
- Modelltekster – på ulike måter (eksplisitt skriveundervisning) – og dekonstruksjon av tekster
- Skjematisk tilbakemelding
- Responsgrupper

“Anything goes?” – nei, ikke på dette nivået. Også innhold er viktig i den forstand at: Er det enkelt å forstå argumentasjonen? Er det lett å følge resonnementene? Er eventuelle eksempler eller personlige erfaringer relevante? (Men selvfølgelig under mottoet: Jeg er uenig, men fremstillingen din er logisk, og jeg kan følge den.)

Kollegaveiledning

Oppbygning:

- Har teksten innledning, hoveddel og avslutning/konklusjon?
- Er de forskjellige delene passe lange i forhold til hverandre?

Argumenter eller momenter:

- Hvor mange argumenter eller momenter er med?
- Er teksten nyansert, det vil si: Er både positive og negative sider ved problemstillingen tatt med? Blir teksten balansert?
- Er argumentene godt nok utbygget slik at det er greit å forstå hva meningen er?
- Er det med noen personlige erfaringer? Hvordan passer den/de inn i teksten som helhet?
- Blir konklusjonen logisk? Er det sammenheng mellom hoveddel og avslutning?

Fra "Vertøykassa" (Sjo: 2015)

Døme på skriveramme med setningsstartarar:

Det er i dag mykje diskusjon om ...
Dei som er einige i dette, meiner at ...
Dei hevdar òg at ...
Eit anna argument dei brukar, er at ...
I motsetnad til dette meiner andre at ...
Dei meiner også at ...
I tillegg seier dei at ...
Etter å ha sett meg inn i begge sider av saka meiner eg at ...

SKRIFTLIG

Sammenlikne notater

Møte på midten

Skriverammer

Faglig kontrovers

Sjo 2015:168

Sjø 2015:168-169

Type forbindarar	Grammatisk kategori	Eksempel
Additive forbindarar	<ul style="list-style-type: none"> • Konjunksjonar: • Adverb: • Adverbiale uttrykk: 	<ul style="list-style-type: none"> • og • òg, vidare, dessutan, forresten • til og med, på same måten som, til dømes
Adversative forbindarar	<ul style="list-style-type: none"> • Konjunksjonar: • Subjunksjonar: • Adverb: • Adverbiale uttrykk: 	<ul style="list-style-type: none"> • men • endå, sjølv om • derimot, likevel, i staden for • trass i, tvert imot
Alternative forbindarar	<ul style="list-style-type: none"> • Konjunksjonar: • Adverb: 	<ul style="list-style-type: none"> • eller, anten–eller • alternativt
Temporale forbindarar	<ul style="list-style-type: none"> • Subjunksjonar: • Adverb: • Adverbiale uttrykk: 	<ul style="list-style-type: none"> • då, når, medan, innan, sidan • så, deretter, etterpå, endeleg, då, når, seinare, tidlegare, samstundes • etter ei stund, på den tida, ut i dei små timane
Kausale forbindarar	<ul style="list-style-type: none"> • Konjunksjonar: • Subjunksjonar: • Adverb: • Adverbiale uttrykk: 	<ul style="list-style-type: none"> • for, så • fordi, då, slik at, viss • difor, altså, dermed, såleis • på grunn av, følgja av, årsaka til, av den grunn

Ordforråd

